

HET WOORD EN HET GERECHT "LUTSEPOEPE"

In een vorig nummer van dit tijdschrift heeft E. Levis aan de term "lutsepoepe" enige regels gewijd en gepoogd dit wel wat wulps klinkend woord te verklaren en het gerecht te beschrijven dat er te Gent in de eerste Wereldoorlog mee werd aangeduid¹.

Volgens hem zou het woord aldaar zijn ontstaan te danken gehad hebben aan de in W.O. I heersende voedselschaarste. In die oorlogsjaren met hun dikwijls weinig smakelijk Amerikaans spek, was het - steeds volgens Levis - te Gent gebruikelijk om de weinige boter die men kon bemachtigen te mengen met meel: "ze mengden die met een mengsel van water en bloem". Na het koken veranderden boter en bloem "in een wiebelwaggelend smeersel, een soort dikke boterpudding of lutsepoepe".

Dit was echter niet de enig mogelijke manier om "lutsepoepe" te bereiden.

Onder dezelfde W.O. I werd het woord gehoord te Overmere en Kalken. Daar kreeg de toen bekende, maar nu geheel vergeten Eeklose volkskundige Julius De Hulsters² een schotel voorgezet "tot aan den boord opgevuld met half doorschijnende wit-geelachtige gelei" waarin hij "dwars door het reeds stijfgevochten vocht een zestal in twee gekapte varkenspootjes [zag] blinken". Toen de huismoeder bij wie hij aan tafel zat daar een grote lepel in stak, "leek ons dat het vocht levend werd daar het aan 't lodderen, zwenken en wigge-waggelen ging". Dit was nu "lutsepoepe", zo vertelde hem de vrouw. De Hulsters probeert de zonderlinge samenstelling ook te verklaren. Bij *lutsen* denkt hij aan klutsen, trillen, enz. en bij *poep* onvermijdelijk aan het aantrekkelijk waggelend kontje van jong vrouwelijk schoon, maar hij meent toch dat het tweede deel van de samenstelling zijn echte verklaring vindt in dunne stoelgang "verkregen door een soort vettig eten".

Naar aanleiding van De Hulsters' bijdrage verscheen in hetzelfde tijdschrift een aanvulling³. Hier wordt er door een Gentse slagerszoon op gewezen dat ca. 1865-1870 in zijn stad de zorgzame huisvrouwen in de penshuizekes een halve runds- en een halve varkenskop gingen kopen. Wanneer ze dit vlees van "benêen staake", d.i. uit de huisjes waarin alleen slachtafval werd verkocht, met water kookten, "hadden [ze] drie tot vier dagen goede soep die *lutste* van vettigheid en dik als een *gelei* of een *poepke* was". Het gekookte vlees werd eruit gehaald om er "hoofdvliesch of hoofdvlakke" van te maken. Zoals men ziet wordt voor *poepe* hier alleen de betekenis van jong achterwerk weerhouden. Geheel ten onrechte, naar het mij toeschijnt.

In alle geval blijkt uit het voorgaande dat reeds op het einde van de negentiende eeuw met "lutsepoepe" te Gent een lillende, gelei-achtige soep uit afgekookte koppen of poten van dieren werd aangeduid. Wat Levis onder dit gerecht verstaat vindt hierbij geen steun.

Naar mijn mening is "lutsepoepe" een soortnaam voor allerlei bereidingen op basis van gekookt slachtafval die alle als gemeenschappelijk kenmerk hebben dat ze een "lutsende" gelei-achtige brij vormen.

Lutsen is immers een algemeen bekend Nederlands werkwoord (*WNT*) dat wiebelen, waggelen of schudden betekent en bv. ook voorkomt in "lutsetanden" of klappertanden zoals bij koorts. Het tweede deel *poep* betekent een dikke, weke massa⁴ en is nu algemeen bekend in de samenstelling *hondepoep*; De samenstelling *lutsepoep(e)* echter zoekt men tevergeefs in de gangbare woordenboeken of idioticons. Wellicht was het alleen tijdelijk en (of) plaatselijk in gebruik.

NOTEN

1. E. Levis, " 't Gentsch spant de kruune. Kust nu mijn kloefen", *G.T.* 27 (1998), 254-258 (p. 256).
2. J. De Hulsters, "Gewesttaal en Volkskunde", *Het Morgenrood* 7 (1925-1926), 328-329.
3. Oskar Verbugt, "Aanvulling", *Het Morgenrood* 7 (1925-1926), 329-330.
4. *WNT*, s.v. *poep* (IV).

W.L. BRAEKMAN

EEN LELIJK WIJF IN DE VELDSTRAAT EEN ALLERLIEFST SPEKKEMEISKE IN DE ZONNESTRAAT EEN TWIJFELACHTIGE "VLAAMSCHE MAAGD" OP DE KOUTER... EN EEN 19de EEUWSE STUDENT

In de 19de eeuw en nog een flink stuk in onze (voorlopig nog) eigen 20ste eeuw, gaf iedere grote studentenvereniging, die over de nodige middelen beschikte, een almanak uit. In die tijd waren die in Gent allen in het Frans gesteld, op één enkele belangrijke uitzondering na : deze van het *Taalminnend Studentengenootschap onder de Kensing "Het Zal Wel Gaan"*. Die vereniging, die in 1852 van start ging, begon al na enkele jaren met de uitgave van zo'n almanak. Ze kon daarvoor rekenen op een belangrijke steun vanuit Nederland. Dat werd in het orangistische Gent van die dagen graag aanvaard.

De inhoud van de almanakken was extreem flamingantisch, extreem antiklerikaal en...extreem vrouw-vriendelijk. Of hoe moeten we dat noemen ? De term